

Ponedeljek, 30. 3. 2020 - skupina 1

Rešitve: U str. 108/ 1, 2, 3, 5, 6. (če imaš nalogo pravilno rešeno, naredi kljukico, drugače jo popravi)

1. Konstantne količine so v primerih a, č, e, f.

_____2. Medsebojno odvisni sta količini v primerih a, c, č, d.

3. Povezave a) in 2 b) in 3 c) in 7 č) in 1

PONAZARJANJE ODVISNTI KOLIČIN

Vrata in podboj je bilo potrebno prebarvati. Ker babica ni hotela izgubiti dragocenih podatkov o višini svojih vnukov, jih je prenesla v preglednico.

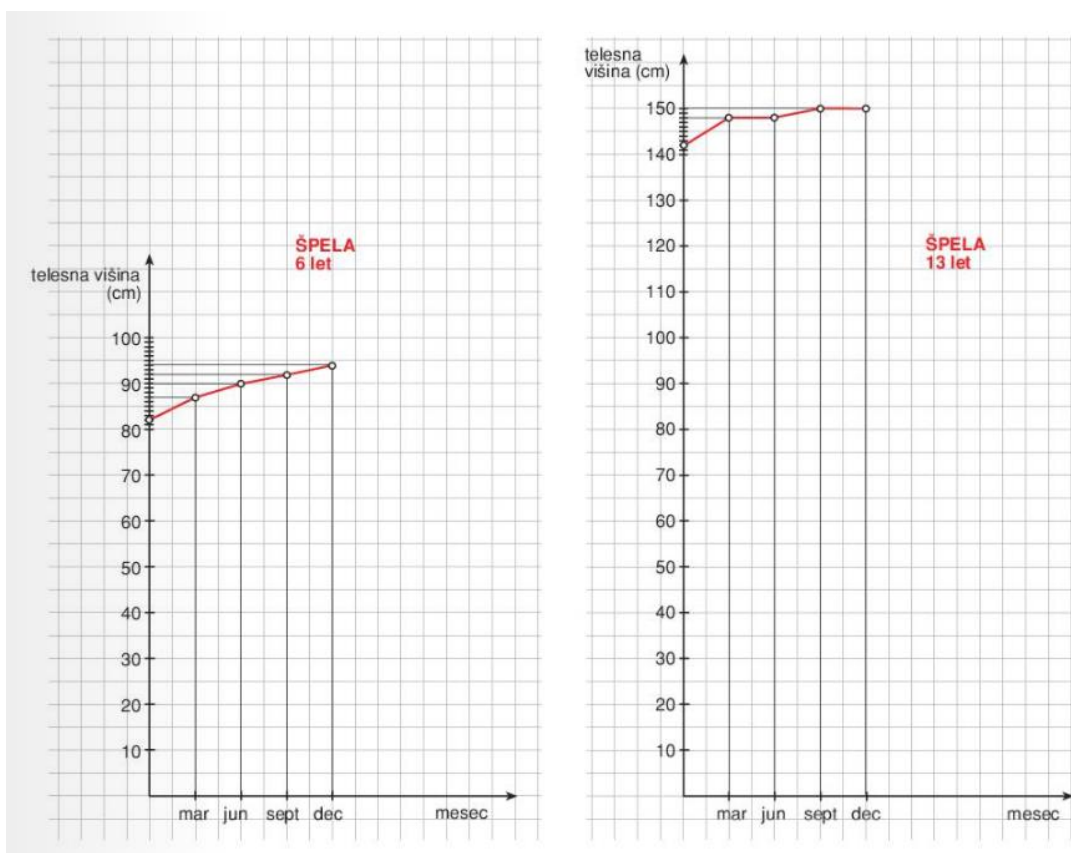
6 let					
mesec	dec.	mar.	junij	sept.	dec.
tel. višina (cm)	82	87	90	92	94

13 let					
mesec	dec.	mar.	junij	sept.	dec.
tel. višina (cm)	142	148	148	150	150

RAZMISLI: Bi znal s podatki v preglednici narisati graf?

V prejšnjih poglavjih smo se že naučili, kako narišemo koordinatne osi.

Narišemo koordinatno osi, jih označimo in za vsak par količin narišemo točko.

Kaj lahko preberemo iz narisanih grafov?

- Špela je šestih letih ob vsaki meritvi nekaj zrasla. V enem letu je zrasla za 12 cm.
- Pri trinajstih leti je rasla počasneje, njena telesna višina se ob nekaterih meritvah ni spremenila. Zrasla je manj, kot pri šestih leti. V enem letu je zrasla samo za 8 cm.

Količini **telesna višina** otroka in **čas meritve** sta med seboj **odvisni**.

Čas meritve je **neodvisna spremenljivka**, saj si je babica sama izmislila, kdaj bo meritve opravila.

Telesna višina otroka je **odvisna spremenljivka**. Če bi si babica izbrala druge mesece meritve, bi dobila druge podatke za telesne višine posameznega vnuka.

Babica je medsebojno odvisni količini ponazorila s preglednico, mi pa smo jo prikazali z grafom. Prikažemo jih lahko tudi z enačbo ali diagramom.

PONAZARJANJE ODVISNIH KOLIČIN

Medsebojno odvisnost količin prikazemo na več načinov:
s **predpisom**, s **tabelo**, z **enačbo**, z **grafom** ali z **diagramom**.

V dvojici medsebojno odvisnih količin je ena količina **neodvisna spremenljivka** (vrednosti si izbiramo), druga pa **odvisna spremenljivka** (vrednosti izračunamo).

(prepiši v zvezek kaj je značilno za odvisna oziroma neodvisna spremenljivko)

POZOR!

Pri medsebojno odvisnih količinah je z izbiro prve količine natančno določena tudi druga količina. Velja tudi obratno.

(prepiši v zvezek primer)

REŠENI PRIMER

1 Dolžina stranice kvadrata in obseg kvadrata sta medsebojno odvisni količini. Prikaži odvisnost med količinama na različne načine.

Rešitev:

Dolžina stranice je **neodvisna spremenljivka**, saj si lahko poljubno izbiramo dolžino stranice. Obseg kvadrata je od dolžine stranice **odvisna spremenljivka**, saj je s tem, ko si izberemo dolžino stranice, obseg kvadrata točno določen (štirikratnik dolžine stranice).

1. **predpis:** Obseg kvadrata je štirikratnik dolžine stranice.

2. **preglednica:**

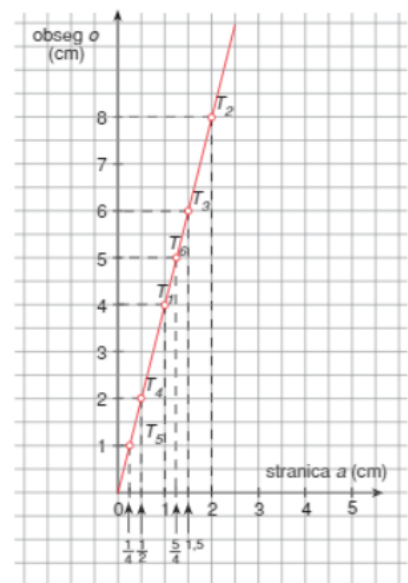
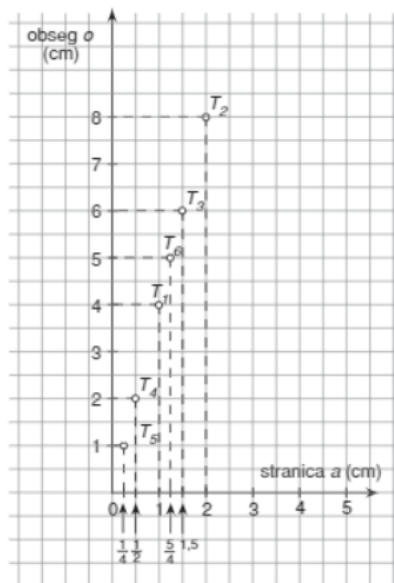
dolžina stranice (cm)	1	2	3	4	1,5	0,5	$\frac{1}{4}$	$\frac{5}{4}$
obseg (cm)	4	8	12	16	6	2	1	5

3. **enačba:** $o = 4 \cdot a$

4. **graf:** Urejene pare iz preglednice ponazorimo v koordinatnem sistemu. Na vodoravno os običajno nanašamo neodvisno spremenljivko, na navpično os pa odvisno spremenljivko.

dolžina stranice (cm)	obseg (cm)	točke
1	4	$T_1(1, 4)$
2	8	$T_2(2, 8)$
3	12	
4	16	
1,5	6	$T_3(1,5; 6)$
0,5	2	$T_4(0,5; 2)$
$\frac{1}{4}$	1	$T_5(\frac{1}{4}, 1)$
$\frac{5}{4}$	5	$T_6(\frac{5}{4}, 5)$

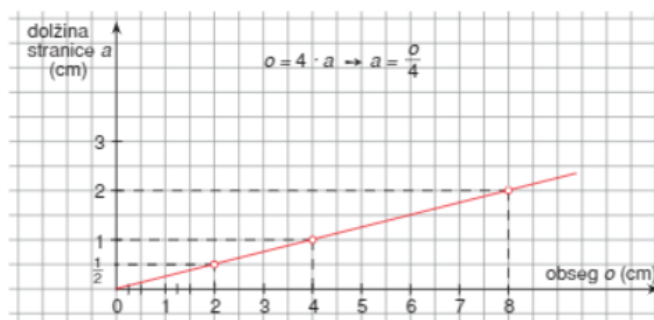

Če bi izračunali obseg kvadrata pri vseh mogočih stranicah (za vsako novo izbrano vrednost dolžine stranice bi bil obseg točno določen). potem bi vse tako dobljene točke ležale na istem poltraku.

ZAMENJAVE VLOG ODVISNIH KOLIČIN

V primerih, ko izbrani vrednosti prve količine priredimo natanko eno vrednost druge količine, lahko odvisni količini med seboj zamenjata vlogi.

Cilji:

- Določanje odvisne in neodvisne spremenljivke
- Kako odvisnost med količinama prikažeš s preglednico, enačbo in z grafom

Dobro preglej zgornji primer in čim več zapolni. Naslednjo uro boš odvisnost med količinami sam prikazal s preglednico, enačbo in z grafom. Če kaj ni jasno si lahko pogledaš v učbeniku na spletni stran:

<https://folio.rokus-klett.si/?credit=SSIO8UC&pages=109&layout=single>

Želim vam uspešno delo. Če imate kakršnokoli vprašanje, povratno informacijo ali predlog, mi prosim to sporočite na spletni naslov.

maja.kamenscak@gmail.com

Zelo bom vesela vaše pošte.

Ponedeljek, 30. 3.2020 - skupina 4

U str. 110/UZ (*preberi, razmisli, seznanj se s predstavitvijo v učbeniku*)

3 PONAZARJANJE ODVISNOSTI KOLIČIN

Izvedel boš:

- kako določiš odvisno in kako neodvisno spremenljivko,
- kako odvisnost med količinama prikažeš s preglednico, z enačbo in z grafom (po točkah).

Vrata in podboj je bilo potrebno prebarvati. Ker babica ni hotela izgubiti dragocenih podatkov o višini svojih vnukov, jih je prenesla v preglednico.

	6 let				
mesec	dec.	mar.	junij	sept.	dec.
tel. višina (cm)	82	87	90	92	94

	13 let				
mesec	dec.	mar.	junij	sept.	dec.
tel. višina (cm)	142	148	148	150	150

RAZMISLI Bi znal s podatki v preglednici narisati graf?

Kot smo se že naučili v prejšnjih poglavjih, narišemo koordinatne osi, jih označimo in za vsak par količin narišemo točko.

Prepiši v zvezek.

PONAZARJANJE ODVISNIH KOLIČIN

Medsebojno odvisnost količin prikažemo na več načinov:
s **predpisom**, s **tabelo**, z **enačbo**, z **grafom** ali z **diagramom**.

V dvojici medsebojno odvisnih količin je ena količina **neodvisna spremenljivka** (vrednosti si izbiramo), druga pa **odvisna spremenljivka** (vrednosti izračunamo).

U str. 112, 113/1. - 13. (*reši/pomagaj si z rešenimi primeri v učbeniku*)

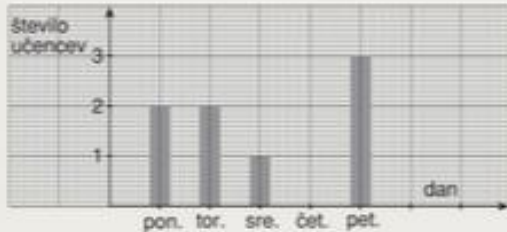

NALOGE ZA VAJO

- 1** V danem pravokotniku sta dolžina in širina v medsebojni odvisnosti. Zapiši odvisnost za posamezni primer z matematičnimi znaki.
  - a) Dolžina a je dvakratnik širine b .
  - b) Dolžina a je za 2 daljša od širine b .
  - c) Dolžina a je dvakrat krajša od širine b .
  - č) Dolžina a je za 2 krajša od širine b .
- 2** Kateri zapis prikazuje medsebojno odvisnost obsega enakostraničnega trikotnika od stranice?
  - a) Obseg je štirikratnik stranice.
  - b) Obseg je trikratnik stranice.
  - c) Obseg je stranica, povečana za tri.
  - č) Obseg je stranica, zmanjšana za tri.

- 5) Učiteljica je izostanke učencev v prejšnjem tednu prikazala v diagramu s stolpci.

- a) Koliko učencev je manjkalo ob posameznih dnevih?
b) Ali sta količini izostanek od pouka in dan v tednu v kakšni medsebojni odvisnosti?

- 6) Spremenljivki x in y sta med seboj odvisni: y je trikratnik x .

- a) Preriši preglednico v zvezek in jo dopolni.

x	-2	-1	0	1	2	3
y						

- b) Izpiši urejene pare in jih prikaži v koordinatnem sistemu.
c) Odvisnost med spremenljivkama x in y zapiši z enačbo.

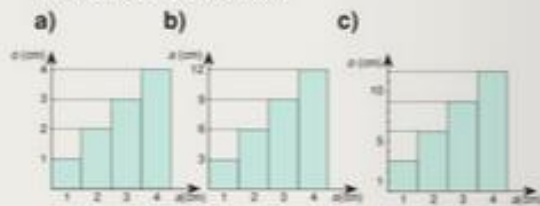
- 7) Števili a in b sta medsebojno odvisni: b je za 3 manjše od dvakratnika a .

- a) Sestavi preglednico in dopolni vrednosti spremenljivke b , če je $a \in \{-3, -2, -1, 0, 1, 2\}$.
b) Izpiši urejene pare in jih prikaži v koordinatnem sistemu.
c) Odvisnost med spremenljivkama a in b zapiši z enačbo.

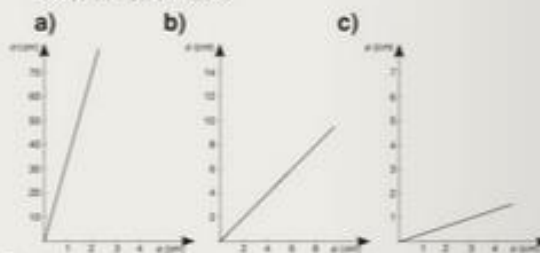
- 8) Katera preglednica pravilno prikazuje medsebojno odvisnost obsega enakostraničnega trikotnika od stranice?

a)	a (cm)	3	6	9	12
	o (cm)	1	2	3	4
b)	a (cm)	30	60	30	40
	o (cm)	10	20	90	120
c)	a (cm)	1	a	3	4
	o (cm)	2	6	9	12

- 9) Kateri diagram pravilno prikazuje medsebojno odvisnost obsega enakostraničnega trikotnika od stranice?

- 10) Kateri graf pravilno prikazuje medsebojno odvisnost obsega enakostraničnega trikotnika od stranice?

- 11) Spremenljivka y je za ena večja od kvadrata števila x .

- a) Sestavi preglednico in dopolni vrednosti spremenljivke y , če je $x \in \{-2, -1, 0, 1, 2, \frac{1}{2}, -\frac{1}{2}\}$.
b) Izpiši urejene pare in jih prikaži v koordinatnem sistemu.
c) Odvisnost med spremenljivkama x in y zapiši z enačbo.

- 12) Zapiši obseg in ploščino danega pravokotnika.

- 13) Katera enačba pravilno prikazuje medsebojno odvisnost obsega enakostraničnega trikotnika od stranice?

- a) $a = 3 \cdot o$ b) $o = 3 \cdot a$
c) $o = a + 3$ č) $a = o + 3$

Preveri svojo rešitev:

<https://www.devletka.net/index.php?r=downloadMaterial&id=3185&file=1>